

PROFILAKTYKA AGRESJI I PRZEMOCY W SZKOLE

Aneta Śliwa

DEFINICJE

AGRESJA (napaść) -
zamierzone zachowanie ukierunkowane
do wewnątrz lub na zewnątrz
mające na celu uczynienie krzywdy
psychicznej
lub fizycznej.

RODZAJE AGRESJI:

- ❑ Wroga – jej celem jest zadanie bólu i cierpienia
 - ❑ Instrumentalna – służy osiągnięciu innego celu np. pokonanie rywala, zaspokojenie potrzeby
 - ❑ Bierna agresja – np. obrażanie się, chłód, udawanie, że się o czymś zapomniało
 - ❑ Autoagresja – nałogi, niebezpieczna jazda, zaniedbywanie zdrowia
-

TEORIE WYJAŚNIAJĄCE ŹRÓDŁO AGRESJA JAKO WYNIK FRUSTRACJI POTRZEB

- Aby zapobiec agresji konieczne jest zadbanie o to, aby uczeń był w dobrej kondycji fizycznej: nie był znudzony, nie bał się, nie był zestresowany, nie był głodny ani zmęczony lub chory.
 - W ograniczeniu agresji pomaga zaspokojenie potrzeby bezpieczeństwa ucznia i nauczyciela. Stworzenie warunków, w których uczeń ma przekonanie, że może liczyć na oparcie w dorosłych i rówieśnikach, nie pojawia się zbyt dużo zmian, jasne są zasady postępowania uczniów i nauczycieli, system oceniania.
 - Obniżeniu agresji powinno sprzyjać zaspokojenie potrzeby przynależności u nastolatków, kontaktów z rówieśnikami, posiadania przyjaciela, poczucie solidarności z grupą.
-

TEORIE WYJAŚNIAJĄCE ŹRÓDŁO AGRESJA JAKO WYNIK FRUSTRACJI POTRZEB

- Są uczniowie, dla których ważna jest potrzeba szacunku, chcą być spostrzegani, jako wyróżniający się, wybitni, nie chcą się podporządkowywać innym osobom ale wolą sami dominować. Takie osoby będą sprzeciwiać się nauczycielom i regulaminom, mogą podejmować ryzykowne działania, aby wyróżnić się z tłumu. Będą kierować agresję w stronę dorosłych i rówieśników, aby ich górować nad nimi. Zgodnie z tą teorią należy zapewnić im inny sposób na zaspokojenie też potrzeby np. udział w zawodach, konkursach, pełnienie ważnych funkcji w szkole.
 - Agresję uczniów może budzić nie zaspokojenie ich potrzeby rozwoju, kontaktu z wartościami np. dobrem i pięknem czyli niestaranne przygotowanie się do lekcji nauczyciela, niemożność rozwijania swoich pasji i zainteresowań, nuda.
-

TEORIE WYJAŚNIAJĄCE ŹRÓDŁO AGRESJA JAKO WYNIK FRUSTRACJI POTRZEB

Zgodnie z tą teorią źródłem zachowań agresywnych jest nie zaspokojenie ważnych potrzeb. Agresja w tej teorii służy upomnieniu się o ważne dla osoby zasoby, wywalczeniu ich. Zakłada się, że jeśli uczeń ma zaspokojone wszystkie potrzeby to nie będzie agresywny.

Badania pokazują, że teoria ta nie tłumaczy całości zjawisk związanych z agresją.

TEORIE WYJAŚNIAJĄCE ŹRÓDŁO AGRESJA JAKO SIŁA OBECNA W CZŁOWIEKU

Popęd do zniszczenia istnieje w człowieku od urodzenia i nie da się go usunąć.

W ograniczeniu agresji należy nauczyć się społecznie akceptowanych sposobów wyrażania tej energii np. oglądanie horrorów, rzeźbienie, czarny humor, niebezpieczne sporty ekstremalne, plotkowanie itp.

TEORIE WYJAŚNIAJĄCE ŹRÓDŁO AGRESJA JAKO SKUTEK SCHEMATÓW MYŚLENIA

Wyrażanie agresji w tej teorii związane z monologiem wewnętrznym i sposobami przetwarzania informacji, zniekształceniami w spostrzeganiu innych i siebie oraz błędami logicznymi w myśleniu.

TEORIE WYJAŚNIAJĄCE ŹRÓDŁO AGRESJA JAKO SKUTEK SCHEMATÓW MYŚLENIA

STYGMATYZACJA:

POJAWIA SIĘ W ŚWIADOMOŚCI OSOBY,
KLASY PODZIAŁ NA „MY” I NA „ONI” –
CI INNI SĄ OD NAS TAK RÓŻNI, ŻE NIE
MOŻEMY SIĘ POROZUMIEĆ. ZAPOMINA
SIĘ, ŻE W GRUNCIE RZECZY LUDZIE
SĄ DO SIEBIE PODOBNI I REAGUJĄ
PODOBNIĘ WSZĘDZIE NA ŚWIECIE.
POJAWIA SIĘ MYŚLENIE CZARNO-BIAŁE,
ODCZŁOWIECZANIE DRUGIEJ OSOBY,
WOBEC KTÓREJ JEST SIĘ AGRESYWNYM.

TEORIE WYJAŚNIAJĄCE ŹRÓDŁO AGRESJA JAKO SKUTEK SCHEMATÓW MYŚLENIA

DYSONANS POZNAWCZY:

JEŻELI UCZEŃ KOGOŚ JUŻ ZRANIŁ MA DO WYBORU RÓŻNE SPOSOBY MYśLENIA O TEJ SYTUACJI, KTÓRE WPŁYNĄ NA JEGO SAMOOCENĘ I DALSZE POSTĘPOWANIE NP:

1. „JESTEM DOBRYM CZŁOWIEKIEM, DLATEGO TO CO ZROBIŁEM BYŁO SŁUSZNE, TA OSOBA MNIE SPROWOKOWAŁA LUB W INNY SPOSOB ZASŁUŻYŁA NA TAKIE TRAKTOWANIE. MOGĘ NADAL JĄ TAK TRAKTOWAĆ I BĘDZIE TO USPRAWIEDLIWIONA KARA DLA NIEJ.”
 2. „JESTEM DOBRYM CZŁOWIEKIEM, DLATEGO TO CO ZROBIŁEM TO NIE BYŁA AGRESJA, ANI PRZEMOC TYLKO TAKIE ŻARTY, NIKOGO TO NIE ZRANIŁO. JEŻELI ZAS ZRANIŁO TO ŻNACZY, ŻE TA OSOBA NIE MA POCZUCIA HUMORU, MOGĘ NADAL ŻARTOWAĆ W TEN SPOSOB, ŻEBY NP. NAUCZYĆ JĄ DYSTANSU DO SIEBIE.”
-

TEORIE WYJAŚNIAJĄCE ŹRÓDŁO AGRESJA JAKO SKUTEK SCHEMATÓW MYŚLENIA

DYSONANS POZNAWCZY:

JEŻELI UCZEŃ KOGOŚ JUŻ ZRANIŁ MA DO WYBORU RÓŻNE SPOSOBY MYŚLENIA O TEJ SYTUACJI, KTÓRE WPŁYNĄ NA JEGO SAMOOCENĘ I DALSZE POSTĘPOWANIE NP:

3. „ZACHOWAŁEM SIĘ AGRESYWNIE I ZRANIŁEM INNĄ OSOBĘ. CZUJĘ SIĘ PRZEZ TO MNIEJ DOBRYM CZŁOWIEKIEM. ABY ODBUDOWAĆ W SOBIE POCZUCIE BYCIA W PORZĄDKU PRZEPROSZĘ I NAPRAWIĘ KRZYWDĘ.”
 4. „ZACHOWAŁEM SIĘ AGRESYWNIE I ZRANIŁEM INNĄ OSOBĘ. NIE CZUJĘ SIĘ PRZEZ TO MNIEJ DOBRYM CZŁOWIEKIEM, ALE SPOTKAŁA MNIE KARA W POSTACI STRATY KORZYSTNEJ DLA MNIE RELACJI. PRZEPROSZĘ I NAPRAWIĘ KRZYWDĘ I ODZYSKAM SZANSĘ NA DALSZE PROFITY.
-

TEORIE WYJAŚNIAJĄCE ŹRÓDŁO AGRESJA JAKO SKUTEK PRYZWOLENIA SPOŁECZNEGO

JEŚLI OBSERWATORZY NIE REAGUJĄ MOŻE
WYTWORZYĆ SIĘ W AGRESORZE
PRZEKONANIE, ŻE JEGO ZACHOWANIE
JEST AKCEPTOWANE PRZEZ WIĘKSZOŚĆ I
NORMALNE.

DLATEGO JAKAKOLWIEK REAKCJA
OTOCZENIA WYRAŻAJĄCA DEZAPROBATĘ
POMAGA W ZMNIEJSZENIU CZĘSTOŚCI
ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH.

DEFINICJE

PRZEMOC –

zamierzone działanie wykorzystujące przewagę siły (fizycznej lub psychologicznej) naruszające prawa i godność osobistą powodujące ból i cierpienie.

Gdy trwa dłużej określa się je jako znęcanie.

Różnica pomiędzy agresją i przemocą to obecność przewagi sił jednej ze stron.

RODZAJE PRZEMOCY

- FIZYCZNA
 - EMOCJONALNA
 - CYBERPRZEMOC
 - EKONOMICZNA
 - SEKSUALNA
-

MOŻLIWE KONSEKWENCJE PRZEMOCY DLA OFIARY

- KŁOPOTY ZE SNEM
 - TRUDNOŚCI Z KONCENTRACJĄ UWAGI
 - ZABURZENIA ZE STRONY UKŁADU
POKARMOWEGO
 - UPORCZYWE BÓLE NP. GŁOWY, BRZUCHA
 - UZALEŻNIENIA
 - OBNIŻONA ODPORNOŚĆ I INFEKCJE
 - DEPRESJA
 - WYUCZONA BEZRADNOŚĆ
 - PTSD
-

DIAGNOZA SYTUACJI

ODPOWIEDZ NA PYTANIA:

1. AGRESJA CZY PRZEMOC?
 2. KTO BYŁ ZAANGAŻOWANY?
 3. JAK DŁUGO TO TRWAŁO?
 4. CO MÓWIĄ OBSERWATORZY?
 5. AGRESJA -> MEDIACJA
 6. PRZEMOC -> INFORMACJA O KONSEKWENCJACH, ZAJĘCIA KOREKCYJNE DLA SPRAWCY, WSPARCIE DLA OFIARY
-

STRATEGIE DZIAŁANIA: AGRESJA

GDY SIŁY OBU STRON SĄ RÓWNE O
DOCHODZI DO ZACHOWAŃ, MOŻEMY
MÓWIĆ O SYTUACJI.

W SZKOLE STOSUJE SIĘ WTEDY MEDIACJĘ
POMIĘDZY ZWAŚNIONYMI.

KAŻDA Z ZAANGAŻOWANYCH OSÓB MA
SZANSE NA WYGRANIE I REALIZACJĘ
SWOICH INTERESÓW.

NALEŻY PRZEANALIZOWAĆ SYTUACJĘ, WYBRAĆ
STRATEGIĘ I PODJĄĆ DZIAŁANIE
KORZYSTNE DLA WSZYSTKICH.

STRATEGIE DZIAŁANIA: PRZEMOC

Z OFIARĄ I SPRAWCĄ PRACUJE SIĘ OSOBNO,
NIE STOSUJE SIĘ KONFRONTACJI, ANI
MEDIACJI TYLKÓ ZAPEWNI
BEZPIECZENSTWO.

- OFIARA – POMOC SPECJALISTÓW.
 - OBSERWATORZY – POWINNI INTERWENIOWAĆ.
 - RODZICE – ZGŁASZAĆ JAK NAJSZYBCIEJ INCYDENTY Z PRZEMOCĄ.
 - SZKOŁA – PROFILAKTYKA, WSPÓŁPRACĄ Z POLICJĄ, KIEROWANIE DO SPECJALISTÓW.
-

PRACA ZE SPRAWCĄ

- ❑ PRACUJE SIĘ Z POCZUCIEM KRZYWDY.
 - ❑ BUDUJE EMPATIE Z OFIARĄ: „NIE ZASŁUŻYŁ”.
 - ❑ DIAGNOZUJE ZNIEKSZTAŁCONE PROCESY POZNAWCZE.
 - ❑ BADA ZNACZENIE AGRESJI DLA UCZNIA.
 - ❑ INFORMUJE O PRAWNYCH KONSEKWENCJI.
 - ❑ UPRZEDZA, ŻE ZACHOWANIE UCZNIA BĘDZIE OBSERWOWANE.
-

PRACA Z OFIARĄ

- ❑ PRACUJE SIĘ Z POCZUCIEM WINY - ZAKRES ODPOWIEDZIALNOŚCI.
 - ❑ TRENUJE WYZNACZANIE GRANIC I POCZUCIE WŁASNEJ WARTOŚCI.
 - ❑ POMAGA WYRAZIĆ ZŁOŚĆ W AKCEPTOWANY SPOSÓB
 - ❑ ZALECA KONSULTACJE ZE SPECJALISTAMI.
-

OBOWIĄZEK DZIAŁAŃ PRAWNYCH

- W przypadku istnienia przemocy w rodzinie.
 - **Zgłoszenie sprawy do sądu rodzinnego** (jeżeli sprawca jest nieletni) lub **na policję** konieczne staje się, gdy:
 1. rodzice sprawcy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń nie zaniechał dotychczasowego postępowania;
 2. szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje regulaminowe wobec ucznia, spotkania z psychologiem itp.), a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów;
 3. dochodzi do szczególnie drastycznych aktów agresji z naruszeniem prawa.
-

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ!
